

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE VIR SUKSESVOLLE BOERDERY

DEUR DR PHILIP THEUNISSEN

Ekonomies gesproke is 'n goedbestuurde boerdery een wat konstant 'n groter wins as soortgelyk gestruktureerde boerderye in dieselfde geografiese omgewing maak. Omdat eksterne makro-ekonomiese faktore, soos prys, dikwels 'n totale bedryf affekteer, is dit belangrik dat 'n boerdery se wins relatief tot 'n bedryf vergelyk moet word en nie net op 'n individuele vlak beoordeel word nie. Sodoende kan individuele bestuursvaardighede gedurende uitsonderlik voorspoedige én swak tye geïdentifiseer word.

Winsgewende boere bou hulle boerderye op rondom suksesvolle bestuurspraktyke eerder as suksesvolle boerderypraktyke. Daar is 'n belangrike verskil! Meeste boere het merkwaardige vordering gemaak ten opsigte van operasionele effektiwiteit. In die meeste geval het die bestuurspraktyke egter nie in pas met die operasionele vordering gebly nie. In hierdie reeks artikels sal daar aangetoon word hoe die beproefde bestuurspraktyke sistematies in boerderye aangewend kan word met die oog op die verbetering van winsgewendheid. Daar is beduidende verskille tussen winsgewende en nie-winsgewende boere. Sommige verskille is in areas waar daar wel veranderinge aangebring kan word terwyl ander verskille nie maklik verander kan word nie. Suksesvolle boere is denkende boere. Dit verg die vermoë om obserwasie in inligting, inligting in kennis, kennis in begrip en begrip in wysheid te omskep. Met behulp van die wysheid kan die goeie bestuurspraktyke op die plaas geïmplimenter word.

DIE 12 AREAS VAN GOEIE BESTUURSPRAKTYKE

- AREA 1: Algemene bestuur
- AREA 2: Finansiële bestuur
- AREA 3: Produksiebestuur
- AREA 4: Bemarkingsbestuur
- AREA 5: Menslike hulpbronbestuur
- AREA 6: Aankoopsbestuur
- AREA 7: Meganisasiebestuur
- AREA 8: Risikobestuur
- AREA 9: Administratiewe bestuur
- AREA 10: Volhoubare bestuur
- AREA 11: Erfopvolgingsbestuur
- AREA 12: Bestuursinligting

Die doelwit van meganisasiebestuur is dat dit op 'n koste-effektiewe manier tot totale bestuur moet bydra. 'n Begrip van die verskillende koste-komponente en die toepassing van behoorlike ekonomiese beginsels op die meganisasiestelsel sal positief tot die wins van 'n boerdery bydra. Besit van masjinerie behels kapitaal en kapitaal moet 'n rentabiliteit realiseer. Dit kan slegs rentabiliteit realiseer as dit benut word maar die gebruik van 'n masjien bring weer koste mee. Die fyn balanseertoertjie van meganisasiebestuur is dus: investeer die korrekte hoeveelheid kapitaal om die boerdery-aktiwiteit op die mees effektiewe manier teen die laagste koste te kan afhandel. Dit klink eenvoudig maar dit beteken dat die boer:

- al die verskillende koste-komponente en bestuursbeginsels moet verstaan;
- fisiese die kombinerings van trekkers en implemente moet kan doen;
- die trekkers en implemente moet kan onderhou en die koste daarvan kan bereken;
- uitgediende trekkers en implemente op die regte tyd moet kan vervang;
- die vervanging met die regte finansieringsvorm moet kan doen;
- altyd daarna sal strew om die masjinerie op die effektiwiefste manier aan te wend.

Die nakoming van bogenoemde reëls sal daartoe lei dat masjinerie die meeste waarde tot die boerdery se wins voeg. Die toevoeging van wins beteken dat die bestuur van landbou-masjinerie op 'n ekonomiese grondslag benader moet word. As dit nie so is nie, het die boer ook nie 'n ekonomiese benadering tot sy boerdery as 'n geheel nie en sal sy boerdery dus nie enige finansiële uitdagings kan oorleef nie. Die oorhoofse doelwit van boerderybestuur is om vir maksimum volhoubare wins te beplan. Meganisasiebestuur is deel van oorhoofse bestuur en daarom behoort die oogmerk daarvan ook maksimum volhoubare wins te wees. Dit moet dus deel wees van vooruitskouende besluite oor belangrike aspekte soos hoeveel van 'n produk geproduseer moet word en hoe elke vertakking op die plaas inmekaar moet steek om 'n effektiewe besigheid as geheel te vorm.

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE 7.

MEGANISASIEBESTUUR

Wingsgewendheid word deur 'n kombinasie van faktore beïnvloed. Al die faktore moet as belangrik geag word omdat sommige faktore nie noodwendig altyd 'n kontantbydrae tot wins lewer nie. Indien sulke indirekte faktore misgekyk word, kan dit 'n negatiewe effek op wins hê. Dit is beslis die geval met masjinerie omdat daar verskeie kostekomponente by betrokke is waarvan die meeste se impak op wins indirek is. Meganisasiebestuur verdien dus spesiale aandag binne die oorhoofse bestuursproses.

Die toename in meganisasie het tot 'n groter investering in masjinerie op plase gelei. Daarmee saam het die operasionele koste met die gebruik van hierdie masjinerie ook toegeneem. Die gepaardgaande verhoging in meganisasiekoste kan deur middel van vier algemene metodes beheer word:

- Vermyn onnodige investering in te veel masjinerie sodat vaste koste laag gehou kan word;
- Beheer die veranderlike operasionele koste wat met gebruik gepaard gaan;
- Verhoog die jaarlikse gebruik van masjinerie sodat die jaarlikse koste van eienaarskap per hektaar kan verlaag;
- Gebruik alternatiewe eienaarskap soos huur, om masjinerie te bekom.

Bepaal u bestuursvermoë ten opsigte van goeie bestuurspraktyke met hierdie kort toets. Soos met enige self-evalueringsoefening sal die resultaat slegs van nut wees as u eerlik, realisties en reguit op die vrae antwoord. Die uitslag is dus so goed soos wat u dit self gaan maak.

7. MEGANISASIEBESTUUR

	Ja	Nee
7.1. U trekkers se uurmeters werk lankal nie meer nie en u kan ook nie onthou wanneer laas elke trekker 'n behoorlike diens gehad het nie;	☐	☐
7.2. U dra sorg dat elke bewerking teen die regte ratverhouding en spoed gedoen word;	☐	☐
7.3. U het 'n onderhouds- en instandhoudingsprogram vir u trekkers;	☐	☐
7.4. U dra sorg dat elke trekker se banddruk en gewigte korrek is;	☐	☐
7.5. U hou volledig rekord van elke trekker se dieselverbruik;	☐	☐
7.6. U het voldoende trekkerkapasiteit vir dié periode wanneer die meeste bewerkings in die kortste tydskuur verrig moet word;	☐	☐
7.7. U beplan aan die begin van die seisoen watter bewerkings op watter tyd gedoen moet word;	☐	☐
7.8. U weet wat u meganisasiekoste vir elke gewas is;	☐	☐
7.9. U het 'n definitiewe vervangingsbeleid en oorweeg verskeie finansieringsopsies by die aankoop van nuwe masjinerie;	☐	☐
7.10. U doen olie-analises om slytasie op trekkermasjiene te bepaal.	☐	☐

Die korrekte antwoord op vraag 1 is NEE. Daarna is al die korrekte antwoorde JA. Vraag 1 verteenwoordig die verpligte vaardigheid wat u ten opsigte van die bestuursterrein móét uitvoer. Indien u punte hier verloor het moet u dit onmiddelik in u boerdery gaan regstel. Afdeling 2 (Vraag 2 – 4) verteenwoordig die basiese bestuursvaardighede. U behoort hier ook volpunte te behaal. Maak seker waar u punte verloor het en stel dit reg in u boerdery. Afdeling 3 (Vraag 5 – 7) verteenwoordig gevorderde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is dit 'n teken dat u oor bogemiddelde bestuursvaardighede beskik en meer as die nodige doen om u boerdery reg te bestuur. Afdeling 4 (Vraag 8 – 10) verteenwoordig die gesofistikeerde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is u aan die voerpunt van boerderybestuur. U het al die bestuursvaardighede onder die knie, u is innoverend en u implementeer vernuwings in u boerdery.

VERDERE INLIGTING:

Agricultural Extension Publications (ISU): www.extension.iastate.edu
Farm Business Planning Manual: www.ext.nodak.edu
Computus Bestuursburo: www.computus.info
Agribiz: www.agribiz.com
Ten habits of highly profitable farmers: www.agriweb.com
Farm Management by Ronald Kay & William Edwards